

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมงานเขียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ โดยเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมาย การสร้างและหลักการของแบบสอบถาม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ส่งล่าช้า เพื่อเพิ่มอัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความคงเส้นคงวาของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ความหมาย การสร้างและหลักการของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่นิยมมาใช้ในการเก็บข้อมูลอย่างแพร่หลายชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามนั้น นักวิจัยมักจะต้อง เผชิญกับปัญหาเรื่องอัตราการตอบกลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ เนื่องจากได้รับอัตราการตอบกลับคือน้อยทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ เพราะข้อมูลเหล่านั้นขาดความเป็นตัวแทนที่ดี ได้มีผู้ให้ความหมายของ "แบบสอบถาม" ไว้มากมาย ดังเช่น

Horace B. English (1958) กล่าวว่า แบบสอบถามเป็นกลุ่มของคำถามที่สร้างขึ้นมาอย่างประณีต มีแบบแผนสำหรับให้ตัวอย่างประชากรตอบตามความเป็นจริงของผู้ตอบข้อความเหล่านั้นจะไม่ใช้ในการทดสอบความสามารถของผู้ตอบ แต่เป็นคำถามที่ถามเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลของตัวผู้ตอบเอง โดยผู้วิจัยมุ่งที่จะเก็บข้อมูลประเภทความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงเท่านั้น

Funk and Wagnalls (1963) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า แบบสอบถามคือข้อความที่เขียน หรือพิมพ์เป็นคำถามหรือประโยคบอกเล่าโดยเรียงลำดับข้อความเหล่านั้นตามเรื่องราวที่ต้องการศึกษาซึ่งตัวอย่างประชากรที่จะตอบข้อความนั้นจะต้อง เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวนั้น ๆ

H J. Eysenck Richard Meile Berne and Wilhelm A. Weirzburg (1972) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบหนึ่งประกอบด้วยกลุ่มของข้อความที่มีโครงสร้างแน่นอน สิ่งที่ต้องการจากแบบสอบถามคือ คำตอบที่เป็นข้อมูลของตัว

ผู้ตอบเอง ซึ่งอาจจะ เป็นข้อเท็จจริง ลักษณะบุคลิกภาพ ความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้ตอบโดยให้ ผู้ตอบเขียนคำตอบลงในแบบสอบถามด้วยตนเอง

Carter V. Good (1973) ได้ให้คำจำกัดความของแบบสอบถามไว้ว่า เป็นรายการ ของคำถามที่สร้างขึ้นโดยให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการศึกษาและในแบบสอบถามแต่ละชุดจะ ต้องมีข้อเสนอแนะ หรือคำตอบของแต่ละข้อสำหรับให้ผู้ตอบเลือก

Douglas R. Berdie and John F. Anderson (1974) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดแบบฟอร์มให้ผู้ตอบเขียน คำตอบด้วยตนเอง"

กมล สุตะประเสริฐ (2516) กล่าวว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดที่มีคำถาม และสเกลต่าง ๆ เหมือนกับแบบสัมภาษณ์ ผิดกันแต่ว่าแบบสัมภาษณ์นั้นผู้สัมภาษณ์เป็นผู้เขียนคำตอบ เอง ในขณะที่แบบสอบถามผู้ตอบเป็นผู้เขียนคำตอบ แบบสอบถามอาจเป็นได้ทั้งแบบปลายปิดและ แบบปลายเปิด

อุทุมพร ทองอุไทย (2520) กล่าวว่าแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ตอบ เติมคำตอบเอง ปกติจะมีรายการข้อความหรือคำถามหลาย ๆ ข้อรวมกัน ในบางครั้ง แทนที่จะเป็น ข้อความเพียงอย่างเดียว อาจมีรูปภาพประกอบด้วยก็ได้เพื่อวัดความคิดเห็นต่าง ๆ หรือวัดความจริง ที่ยังไม่ทราบ

อนันต์ ศรีโสภกา (2521) กล่าวว่า แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามหรือข้อความ ชุดหนึ่งทีถามเพื่อให้ผู้ตอบคำถาม ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและทัศนคติ ของผู้ตอบ

จากคำจำกัดความของ "แบบสอบถาม" จากนักการศึกษาหลายท่านอาจสรุปได้ว่า "แบบสอบถาม" คือ รายการของข้อคำถามที่มีแบบฟอร์มแน่นอน ซึ่ง เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้เขียน คำตอบเองตามความสมัครใจซึ่งข้อคำถามเหล่านั้นจะมุ่งถามสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นสำคัญ

ประเภทของแบบสอบถาม

แบบสอบถามตามความคิดเห็นของนักการศึกษาส่วนมากจะมี 3 แบบ คือ

1. แบบสอบถามปลายเปิด (Opened Form)
2. แบบสอบถามปลายปิด (Closed Form)

3. แบบสอบถามที่เป็นรูปภาพ (Pictorial Form) แวน ดาเลน (Van Dalen, 1966) ได้ให้ความหมายแต่ละประเภทของแบบสอบถามดังนี้

1. แบบสอบถามปลายเปิด (Opened Form) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถใช้อำนาจของตนเองได้อย่างเต็มที่และมีอิสระในการตอบ หรืออ้างอิงอะไรก็ได้ตามใจชอบ มักใช้ในกรณีที่ไม่ทราบความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ และเรื่องที่จะศึกษามีความซับซ้อน

2. แบบสอบถามปลายปิด (Closed Form) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามที่จำกัดคำตอบให้ผู้ตอบเลือกได้ตามตัวเลือกที่ผู้วิจัยกำหนดให้เท่านั้นและข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นรูปธรรม และตัวเลือกก็จะระบุไว้ชัดเจน ได้แก่

2.1 ข้อความง่าย ๆ เช่น ใช่ - ไม่ใช่

2.2 เป็นการแสดงระดับของการตัดสินใจ เช่น เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยเลย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยมากที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.3 การเลือกตอบซึ่งผู้ตอบจะต้องเลือกเพียงข้อเดียวเท่านั้นหรือมากกว่า ถ้าผู้วิจัยยอมให้ได้ความคิดของตัวเองหรือตามความเป็นจริง

2.4 ลักษณะของตัวเลือกจะเรียงลำดับตามความสำคัญ แล้วให้ผู้ตอบจัดอันดับของข้อความเหล่านั้นตามความเห็นของผู้ตอบเอง

2.5 บางครั้งอาจให้ผู้ตอบเติมข้อความคล้าย ๆ แบบสอบถามปลายเปิดแต่ข้อความที่เว้นไว้ให้เติมนั้นมักเป็นข้อเท็จจริงของผู้ตอบเอง เช่น อายุ เพศ วัน เดือน ปีที่เกิด ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็น ตัวเลือกที่คงที่

3. แบบรูปภาพ (Pictorial Form) เป็นแบบที่แวนดาเลน (Van Dalen) คิดขึ้นเพื่อใช้สำหรับผู้ที่ไม่รู้หนังสือจะใช้รูปแบบแทนข้อความ

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม นั้นไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเขียนรายการของคำถามให้ผู้ตอบตอบเท่านั้น การสร้างแบบสอบถามเพื่อที่จะให้เป็นเครื่องมือที่ดีนั้นจะต้องมีการวางแผนเป็นการล่วงหน้าอย่างปราณีตและละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้สูง แบบสอบถามที่ได้ออกแบบไว้อย่างดีจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบกลับอีกทางหนึ่งด้วย (Douglas R. Berdie and John F. Anderson, 1974)

สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์ และบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2521) ได้เสนอแนะวิธีสร้างแบบสอบถามที่ดีว่าควรมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องวิเคราะห์เนื้อหา หรือประเด็นที่จะถามจากหัวข้อที่จะทำการวิจัยอย่างละเอียดเป็นอันดับแรกก่อนโดยพยายามแยกเนื้อหาออกเป็นข้อย่อย ๆ ให้นำละเอียดและทุกข้อจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์เนื้อหานี้อาจทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ของผู้สร้างเอง การค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 สร้างคำถามและคำตอบ ในการสร้างคำถามและคำตอบสำหรับแต่ละข้อย่อยนั้นจะต้องพิจารณาเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมและสะดวกต่อการตอบ การประมวลผล ตลอดจนการวิเคราะห์

ในการสร้างคำถามและคำตอบของแต่ละข้อย่อยนั้น ได้มีผู้เสนอแนะหลักเกณฑ์ในการสร้างไว้หลายท่าน เช่น

อนันต์ ศรีโสภา (2521) ได้เสนอแนะว่า ในการสร้างแบบสอบถามจะต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. คำถามแต่ละข้อควรจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. คำถามจะต้องชัดเจนไม่กำกวม
3. ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำที่เกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ดี-เลว มาก-น้อย ฯลฯ
4. ในกรณีที่มีตัวเลือกควรจะทำให้ตอบง่าย และสะดวกในการบันทึก
5. คำถามที่ใช้ ควรเป็นคำถามที่เร้าความรู้สึกและมีประสิทธิภาพมากที่สุดจะล่วงความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบได้
6. ไม่ควรใช้คำถามนำ
7. จำนวนของข้อคำถามต้องมีจำนวนพอเหมาะพอดี และสามารถครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญได้อย่างเพียงพอ
8. ถ้อยคำที่ใช้จะต้องถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และการสะกด
9. คำที่สำคัญ ๆ ในคำถามควรขีดเส้นใต้

ตอนที่ 3 เรียงลำดับคำถาม เมื่อสร้างคำถามและคำตอบของแต่ละหัวข้อเรียบร้อยแล้ว ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องพิจารณาต่อไปว่าควรจะ เรียงคำถามอย่างไรจึงจะ เกิดความสะดวกในการตอบ โดยผู้ตอบสามารถคิดติดต่อกันไปเรื่อย ๆ โดยราบรื่นไม่ต้องคิดวกวนกลับไปกลับมาให้เสียเวลาและสับสน

สุวรรณ สุวรรณเวช (2518) ได้เสนอแนะหลักการเรียงลำดับคำถามไว้ดังนี้

1. คำถามอันดับแรก ควรเป็นคำถามที่จะชักจูงให้ผู้ตอบเกิดความสนใจในปัญหาที่ถาม
2. ควรเริ่มต้นจากคำถามที่ต้องการคำตอบง่าย ๆ ไปสู่คำถามที่ต้องการคำตอบยุ่งยากซับซ้อนตามลำดับ
3. ไม่ควรถามเรื่องส่วนตัวในระยะแรก เพราะจะทำให้ผู้ตอบตื่นตระหนกในเรื่องที่ถูกถาม ซึ่งจะทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในระยะต่อไป
4. คำถามในเรื่องเดียวกันควรอยู่ในลำดับใกล้เคียง ๆ กัน ไม่ควรถามย้อนไปย้อนมาจากเรื่องหนึ่ง ไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง การเปลี่ยนจากเรื่องหนึ่ง ไปถามอีกเรื่องหนึ่งควรให้เป็นไปตามลำดับของเหตุผล หรือลำดับเวลาซึ่งย่อมทำให้ผู้ตอบง่ายขึ้น

ตอนที่ 4 เขียนคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เมื่อสร้างคำถามและคำตอบ เรียงลำดับคำถาม ตลอดจนตรวจสอบด้านภาษาแล้วลำดับต่อไปผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องคำนึงถึงคือ คำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะต้องชี้แจงวิธีการตอบโดยละเอียด และชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจวิธีการที่ถูกต้อง ในบางครั้งอาจจะมีตัวอย่างในการตอบประกอบ คำชี้แจงด้วย คำชี้แจงนี้ควรจะมีลักษณะ เด่นหรือแตกต่าง ไปจากคำถามโดยพิมพ์เป็นตัวอักษรตัวใหญ่ ๆ หรือสีเข้มกว่าคำถาม (สุวรรณ สุวรรณเวช, 2518)

ตอนที่ 5 การทำบรรณานุกรม เมื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อความจนเป็นที่พอใจแล้ว งานขั้นต่อไปคือการทำบรรณานุกรม ซึ่งหมายถึงการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดวางรูปแบบ เป็นการพิจารณาตั้งแต่ชนิดของกระดาษ ชนิดของตัวพิมพ์และระบบการพิมพ์ที่ใช้ ตลอดจนการจัดหน้าหลักใหญ่ ๆ ในการจัดวางรูปแบบของแบบสอบถามนั้น ควรจะได้คำนึงถึงความสะดวกของผู้ตอบเป็นเกณฑ์ และขณะเดียวกันก็ควรมีลักษณะ โน้มนำให้ผู้ตอบอยากตอบด้วย

2. ตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้คำ ประโยค การเรียงลำดับประโยค รวมทั้งตัวสะกดตัวการันต์ ให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3. การทำจดหมายนำซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแบบสอบถามจะต้องจัดทำไว้เพื่อให้ผู้ตอบได้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการตอบคำถามนั้น ๆ โดยทั่วไปจดหมายนำจะมีสาระสำคัญเกี่ยวกับชื่อโครงการวิจัย ผู้ดำเนินการวิจัย, วัตถุประสงค์ของการวิจัย, ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับตลอดจนถึงแรงจูงใจที่ส่งแบบสอบถามมาให้ผู้ตอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเน้นความสำคัญในทำนองที่ว่า ผลสำเร็จของการวิจัยขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการตอบของผู้ตอบ และโดยปกติจะมีการให้คำมั่นสัญญาว่าคำตอบที่ได้มาจะถือเป็นความลับ ไม่เปิดเผยเป็นคำตอบของผู้ใดโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ผู้วิจัยมักจะกำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนไว้ด้วย

ตอนที่ 6 การทดลองใช้เมื่อจัดทำแบบสอบถามไว้เป็นชุดเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำไปใช้จริงจะต้องนำไปทดลองใช้เสียก่อน โดยส่งแบบสอบถามจำนวนหนึ่งไปให้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงตัวอย่างประชากรที่จะใช้ในการศึกษา แล้วนำผลการตอบนั้นมาพิจารณาเกี่ยวกับความเข้าใจในคำถาม การแปลความหมายของข้อความ วิธีการตอบ ความชัดเจนของคำชี้แจง ปฏิกริยาที่มีต่อคำถามและกระบวนการตอบ เป็นต้น โดยพิจารณาว่าผู้ตอบเข้าใจคำตอบและตอบตรงตามที่คุณสร้างคาดหวังไว้หรือไม่เพียงใด ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อจะได้แก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

เมื่อแบบสอบถามได้รับการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากการทดลองใช้แล้วก็พิมพ์เป็นแบบสอบถามจริง เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การส่งแบบสอบถาม

การส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา โดยทั่วไปทำได้ 2 วิธีคือ การส่งทางไปรษณีย์ และการไปส่งหรือเก็บด้วยตนเอง

1. การส่งแบบสอบถามโดยการนำส่งด้วยตนเอง วิธีนี้ไม่ค่อยมีปัญหายุ่งยาก เพียงแต่ผู้วิจัยหรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถามไปส่งให้กลุ่มตัวอย่าง ประชากรจนถึงที่อยู่ด้วยตนเอง หรือรอรับกลับคืนโดยทันที

2. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์เป็นวิธีที่ประหยัดและสะดวกมาก เหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อย่างกระจัดกระจาย การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 กำหนดรหัส (Code) ของแบบสอบถามไว้ทุกชุดเพื่อให้รู้ว่าแบบสอบถามฉบับนั้นส่งไปให้ใคร จะทำให้สะดวกเมื่อต้องการจะติดตามในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนภายในกำหนดเวลา

2.2 จำนำถึงผู้รับให้ชัดเจน ควรระบุชื่อ - สกุล จะดีกว่าใช้ชื่อ - ตำแหน่งเพียงอย่างเดียว

2.3 ติดแสตมป์ให้เรียบร้อย ทั้งการส่งไปและส่งกลับ

อนึ่งการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์นั้นอาจทำได้โดยการพับตัวแบบสอบถาม หรือส่งใส่ซองโดยเฉพาะก็ได้ ถ้าใช้วิธีพับตอนส่งไปถึงผู้รับจะต้องพับส่วนที่มีชื่อผู้ตอบออกไว้ข้างนอก และชื่อผู้วิจัยไว้ข้างใน แต่ถ้าใช้วิธีใส่ซองจะต้องแนบซองที่จำนำถึงผู้วิจัยที่ติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยไปให้ผู้ตอบด้วย

สำหรับวิธีการเพิ่มอัตราการตอบกลับนั้นจากการวิจัยของสมาคม NEA พบว่าข้อมูลในแบบสอบถามจะเป็นตัวแทนที่ดีควรจะต้องได้จำนวนแบบสอบถามกลับคืนมากกว่า 90% ของจำนวนที่ส่งไป (อุทุมพร จามรมาน, 2530) ดังนั้นการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงให้ความสำคัญต่อจำนวนของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมามากที่สุด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้สิ่งล่อใจเพื่อกระตุ้นให้มีการเพิ่มอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการให้สิ่งล่อใจเพื่อช่วยเพิ่มอัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในช่วงระหว่างการส่งแบบสอบถาม จึงได้ศึกษางานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการให้สิ่งล่อใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ที่ได้รับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ตอบกลับมากขึ้น

ชัตเติลเวิร์ธ (Shuttleworth, 1931) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบอัตราการตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล โดยใช้เงินเหรียญเป็นรางวัลตอบแทน พบว่าอัตราการตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อาร์ เอ โรบินสัน และฟิลิป เอลิซิม (R. A. Robinson and Phillip Agisim, 1951) กล่าวว่า การให้สิ่งล่อใจจะต้องคำนึงถึงรสนิยมและความสนใจของกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วย และจากการวิจัยที่เขาได้ทำในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้อ่านหนังสือรายสัปดาห์ฉบับหนึ่ง พบว่า การให้เงิน 25 เซนต์เป็นสิ่งตอบแทน จะทำให้อัตราการตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้นจาก 60% เป็น 80%

เออร์ดอส (Erdos, 1957) ได้ทำการเปรียบเทียบอัตราการตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มทดลองต่าง ๆ โดยใช้เวลาแปรต่าง ๆ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และสิ่งล่อใจ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่เขาเปรียบเทียบนั้นไม่มีผลต่ออัตราการตอบกลับ นอกจากตัวแปรด้านการให้สิ่งล่อใจ เขาจึงสรุปว่าการให้สิ่งล่อใจจะทำให้อัตราการตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้น

วัตสัน (Watson, 1965) ได้ทำการทดลองสิ่งล่อใจหลาย ๆ ชนิด เพื่อเปรียบเทียบว่าสิ่งล่อใจชนิดใดจะทำให้อัตราการตอบแบบสอบถามสูงที่สุด และได้รายงานว่าสิ่งล่อใจที่เหมาะสมที่สุด คือการให้เงิน 25 เซนต์ คือ เพิ่มจาก 30% เป็น 84%

ลอเรนต์ และ พารา (Laurent and Parra, 1968) ได้ทำการวิจัยโดยสิ่งล่อใจส่งให้พร้อมกับแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีรายได้ปานกลาง พบว่ากลุ่มที่ได้เงิน 1 เปโซตอบกลับมา 48% และจากกลุ่มที่ไม่ได้รับเงิน ตอบกลับมา 12% สำหรับในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระดับสูง กลุ่มที่ได้เงิน 1 เปโซตอบกลับมา 39% และกลุ่มที่ไม่ได้รับเงิน ตอบกลับมา 21% ข้อค้นพบดังกล่าว แสดงว่าการให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่กลุ่มตัวอย่างประชากรจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบกลับได้มาก

แฮคเลอร์ และบอร์เกตต์ (Hackler and Bourgette, 1973) ได้ทำการทดลองโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน กลุ่มแรกให้เงิน 1 เหรียญอเมริกันพร้อมกับแบบสอบถาม ส่วนกลุ่มที่สองไม่ได้ให้เงินและหลังจากการส่งแบบสอบถามแล้ว 11 วัน กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่สองที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามกลับจะได้รับเงิน 1 เหรียญอเมริกัน ผลปรากฏว่าอัตราการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดสูงถึง 95%

ชอยเลอร์ ดับลิว ฮัค และเอ็ดวิน เอ็ม กลีสัน (Schuyler W. Huck and Edwin M. Gleason, 1974) ได้ทำการวิจัยในกลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คนโดยการใช้เงิน 25 เซนต์เป็นสิ่งล่อใจ ผลการวิจัยพบว่าในการส่งครั้งแรก กลุ่มได้รับเงิน 25 เซนต์ ตอบกลับมา 78% ขณะที่กลุ่มที่ไม่ได้รับเงิน ตอบกลับมา 50% หลังจากนั้นได้ทำการติดตามครั้งแรกสำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ตอบกลับ ปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับเงินครั้งแรก (กลุ่มที่ 1) ตอบกลับมา

92% กลุ่มที่ 2 (ได้รับเงินครั้งแรก)ตอบกลับมา 85% และกลุ่มที่ 3 และ 4 (ไม่ได้รับเงินตอบกลับมา 65% ค่าร้อยละของกลุ่มแรกสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาผลตอบกลับทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่าอัตราการตอบแบบสอบถามของกลุ่มที่ 1-4 เป็น 94%, 92%, 78% และ 76% ตามลำดับ สรุปได้ว่ากลุ่มที่ 1 และ 2 มีอัตราการตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 3 และ 4 ดังนั้นจึงควรให้รางวัลในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ดีที่สุด

มาโลนี (Malony, quoted in Linksky, 1975) ได้ทดลองให้สิ่งล่อใจด้วยเงินจำนวน 25 เซนต์ ปรากฏว่าอัตราการตอบกลับจากกลุ่มที่ได้รับเงินรางวัลตอบกลับมา 86%

เกลบ์ (Gelb, 1975) ได้ทำการทดลองโดยส่งแบบสอบถามพร้อมสิ่งล่อใจให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้า โดยส่งให้ทันทีในครั้งแรกครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งส่งแบบสอบถามให้ก่อน และสัญญาว่าจะส่งสิ่งล่อใจให้เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาแล้ว การทดลองแบ่งออกเป็น 2 พวก พวกแรกทำการทดลองเป็นกลุ่มผู้ซื้อสินค้าที่มีรายได้ต่ำ พบว่าอัตราการตอบกลับในกลุ่มที่ได้รับแบบสอบถามพร้อมกับสิ่งล่อใจสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับแบบสอบถามพร้อมคำสัญญาว่าจะส่งสิ่งล่อใจให้เมื่อได้รับการตอบกลับคืน พวกที่สองทำการทดลองในกลุ่มผู้ซื้อสินค้าที่มีรายได้สูง พบว่าอัตราการตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

บราวน์ และ โคนีย์ (Brown and Coney, 1977) ได้วิจารณ์เกี่ยวกับการให้รางวัลเพื่อเพิ่มอัตราการตอบว่า การให้สิ่งล่อใจเป็นรางวัลส่งไปพร้อมกับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ จะช่วยเพิ่มอัตราการตอบกลับได้มาก

โจน.เจ.เดนต์ตัน และคณะ (Jon. J. Denton and Others, 1987) ได้ทำการทดลองโดยให้สิ่งล่อใจที่เป็นจำนวนเงิน 25 เซนต์ เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ กับนักศึกษาครู จำนวน 297 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบกลับมา 125 ราย คิดเป็น 48.3% เขาสรุปว่า การให้สิ่งล่อใจเป็นจำนวนเงินเล็กน้อย (25 เซนต์) ก็มีได้บังเกิดผลในการเพิ่มอัตราการตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

โจน.เจ.เดนต์ตันและคณะ (Jon. J. Denton and Others, 1988) ได้ทำการทดลองโดยให้สิ่งล่อใจที่เป็นเงิน เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์จากนักศึกษาครูระดับปริญญาตรีทั้งหมดจำนวน 1,375 คน ตอบกลับมา 297 คน คิดเป็น 21.6% โดยให้เงินจำนวนเล็กน้อย (25 เซนต์, 50 เซนต์และ 1 เหรียญอเมริกัน) และการจับฉลากเพื่อให้เงินผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบกลับคืนพร้อมทั้งคำขอร้องก็มีได้บังเกิดผลในการเพิ่มอัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

อัญชลี คงมั่น (2523) ได้ทำการทดลอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู-อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการให้ สิ่งตอบแทนแก่ผู้ตอบแบบสอบถามทำให้อัตราการตอบกลับสูงกว่าการที่ไม่มีการให้สิ่งตอบแทนและ การให้สิ่งตอบแทนในระยะแรกของการส่ง ทำให้ได้รับอัตราการตอบสูงกว่าในระยะที่สอง (การ ติดตามครั้งที่หนึ่ง) และระยะที่สาม (การติดตามครั้งที่สอง)

แม้ว่าจะมีการเพิ่มสิ่งตอบแทนให้กับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจะทำให้อัตราการตอบกลับของ แบบสอบถามสูงขึ้นซึ่งมีผลทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ เนื่องจากคำตอบที่ได้รับเป็นตัวแท้ที่แท้แล้ว ผู้วิจัยยังต้องคำนึงถึงข้อมูลจากผู้ตอบกลับมาด้วยว่าผู้ตอบด้วยความคงเส้นคงวาหรือไม่ตั้งใจตอบ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้รับแบบสอบถามกลับคืนมามาก แต่ถ้าเป็นคำตอบที่ผู้ตอบไม่ตั้งใจตอบแล้ว ข้อมูลที่ ได้คงบิดเบือนไปซึ่งไม่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ในแบบสอบถามความสามารถ มีนักวิจัยหลาย ท่านสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเดาคำตอบ และในทำนองเดียวกันในแบบสอบถามบุคลิกภาพและแบบวัด ทักษะก็มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการแก้งตอบ (Anatasi, 1968)

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการวัดความคงเส้นคงวาของผู้ตอบ (Self-Consistency)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการตรวจสอบความคงเส้นคงวาของผู้ตอบ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษา เกี่ยวกับ การแก้งตอบ (faking) และความคงเส้นคงวาของผู้ตอบ (Self-consistency) สรุปงานวิจัยที่สำคัญที่มีผู้วิจัยได้ดังนี้

สไตน์บ็อค คาโรล เบธ (Sreiboek, Carole Beth, 1977) ทำวิทยานิพนธ์ เพื่อรับปริญญาเอกในหัวข้อเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการจัดพอร์มของข้อกระทง 3 พอร์ม โดยคำนึง ถึงค่าความเที่ยง การแก้งตอบและการยอมรับของผู้ตอบ พอร์มแรกคัดข้อกระทงมาจากแบบวัด บุคลิกภาพของ ธอร์ดไคค์ (Thondike Dimension of Temperament) มีทั้งหมด 20 เซท ๆ ละ 10 ข้อ วิธีการตอบในแต่ละเซทให้ผู้ตอบเลือกข้อกระทงที่คล้ายกับตัวเขาเองมากที่สุด 3 ข้อ และที่คล้ายน้อยที่สุด 3 ข้อ พอร์มที่ 2 ใช้ข้อกระทงชุดเดิม แต่จัดทีละ 4 (tetrads) ได้ 50 ข้อ ให้ผู้ตอบให้นำหน้าหิ้งคะแนนตัวเขาเองในสเกลการให้คะแนนแบบ 9 ระดับโดยมีข้อจำกัดว่าข้อความ 2 ใน 4 จะต้องไม่ได้รับการให้หน้าหิ้งคะแนนในระดับเดียวกัน พอร์มที่ 3 เหมือนกับพอร์มที่ 2 แต่ให้ผู้ตอบใช้วิธีการจัดอันดับแทน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

แบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มตอบชุดเดิม 2 ครั้ง ครั้งแรกได้รับการขอร้องให้ตอบอย่างคงเส้นคงวา และเมื่อทำเสร็จก็ให้ผู้ตอบ ๆ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับแบบสอบที่ทำไปแล้วด้วย ในการตอบครั้งที่ 2 ทั้งช่วงห่างประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้ตอบได้รับการชี้แจงให้ตอบในลักษณะที่สร้างความประทับใจที่ดีที่สุดต่อตัวเขาเอง ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบฟอร์มที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มทดลองไม่แสดงผลดีกว่าฟอร์มอื่น ๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคม ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า บุคคลที่ได้คะแนนสูงในสเกลเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะตอบแบบสอบถามคล้อยตามความพึงปรารถนาของสังคม มากกว่าที่จะตอบตามความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง บุคคลเหล่านี้จึงจัดอยู่ในประเภทชอบคล้อยตามผู้อื่น ชอบยกยอตนเอง หรือเป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คำตอบของเขาจะไม่นคงเส้นคงวา จะเปลี่ยนไปตามความนิยมของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักวิชาการหลายท่านที่หันเหความสนใจมาศึกษาและพยายามวัดความคงเส้นคงวาของผู้ตอบ (Self-consistency) แทน เคเกอร์เจน และ เอส มอร์ส (K. Gergen and S. Morse, 1967) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสเกลวัดความคงเส้นคงวาในตนเองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 209 คน ชาย 129 คน หญิง 80 คน วิธีการคือให้กลุ่มตัวอย่างเลือกคำอธิบายตนเอง ในทางบวกและทางลบ อย่างละ 5 ข้อ นำมาจัดคู่เป็น 45 คู่ แล้วให้ผู้ตอบให้คะแนนความสอดคล้องกันของข้อความในแต่ละคู่ใช้สเกลการให้คะแนน 3 ระดับคือ 0 = สอดคล้องมาก, 1 = สอดคล้องปานกลาง และ 2 = สอดคล้องกันน้อยหรือไม่สอดคล้องกันเลย รวมคะแนนที่ได้ทั้งหมด คนที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าเป็นคนที่มีความรู้สึกคงเส้นคงวา จากการหาความเที่ยงแบบสอบซ้ำในช่วง 8 สัปดาห์ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .73 และเมื่อนำไปหาค่าสหสัมพันธ์กับสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคม ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็แสดงว่าสเกลนี้สามารถแยกคนที่มีความรู้สึกคงเส้นคงวาออกจากคนที่ชอบคล้อยตามสังคมเสมอได้

ผลการวิจัยของ เคเกอร์เจน และมอร์ส สนับสนุนงานวิจัยของ เจ บราวน์เฟน (J. Brownfain, 1952) เขาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสเกลเพื่อวัดมั่นคงในทัศนคติของตนเอง (Self-Concept stability) โดยถือเอาการตอบที่ไม่สอดคล้องกันของผู้ตอบระหว่างการให้หน้าหนักคะแนน (rate) ตนเองในสิ่งที่ดีที่สุดและสิ่งที่เลวที่สุดเป็นหลักในการพิจารณาคะแนนความคงเส้นคงวา (Stability score) ได้จากผลบวกของความแตกต่าง ระหว่างคะแนนที่

ผู้ตอบให้หน้าหนักตนเองว่าดีที่สุดในแง่และ เลวที่สุดในแง่ จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตชาย จำนวน 62 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงของคะแนนความคงเส้นคงวาที่เท่ากับ .93 และจากการหาความตรงเชิงทำนาย ปรากฏว่าคนที่ได้คะแนนความคงเส้นคงวาสูง มีแนวโน้มที่จะเป็นคนยอมรับนับถือตนเอง (Self - esteem) สูง เป็นคนที่กว้างขวางและรู้จักบุคคลต่าง ๆ หลายคน

สำหรับปัญหาที่ว่าในกรณีที่มีจำนวนข้อกระทงมาก ผู้ตอบจะตอบคงเส้นคงวาทั้งในส่วนต้นและส่วนท้ายของแบบทดสอบ หรือแบบสอบถามหรือไม่นั้น วิลลาร์ด อี นอร์ธ (Willard E. North, 1957) ได้วิจัยเพื่อตรวจสอบเขตคำตอบ และความคงเส้นคงวาของการตอบแบบสำรวจรายการช่างยนต์ ประจำเครื่องบินไอพ่น J-47 เขาได้สร้างแบบสำรวจขึ้นมาจำนวน 220 ข้อ โดยใช้การวิเคราะห์งาน (Job analysis) จากการสัมภาษณ์รายละเอียดต่าง ๆ กับช่างประจำเครื่องบินไอพ่นพอร์ม การตอบแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือชุดที่มีคำตอบเป็นความถี่ของการทำงานเป็นครั้ง และชุดที่คำตอบเป็นความถี่ของการทำงานเป็นช่วงเวลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบเป็นช่างประจำเครื่องบินไอพ่น 70 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 35 คน กลุ่มที่ 1 ตอบพอร์มที่ 1 กลุ่มที่ 2 ตอบพอร์มที่ 2 ในแต่ละพอร์มแบ่งเป็น 4 ส่วน ให้แต่ละกลุ่มตอบสลับแบบหมุนเวียน (counterbalancing) ตอบวันละ 2 ครั้ง คือตอบตอนเช้าและตอนบ่ายของแต่ละวัน หลังจากการตอบเสร็จจึงสั่งคัดเลือกช่างที่ตอบแบบสำรวจไปแล้วมาทำการสัมภาษณ์ซ้ำอีก 39 คน ผลการวิจัยไม่พบว่ามีเขตคำตอบปรากฏขึ้นและไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะสรุปได้ว่า คำตอบในส่วนแรก ๆ ของแบบสำรวจมีความคงเส้นคงวากว่าคำตอบในส่วนท้าย

จากการศึกษากรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ผู้ตอบที่มีความคงเส้นคงวาในการตอบแบบทดสอบหรือแบบสอบถามนั้น มักจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ตอบแบบสอบถามได้คงเส้นคงวาทั้งในส่วนต้นและส่วนท้ายและ เมื่อทดสอบซ้ำคำตอบที่ได้มักไม่แตกต่างกันมากนัก ในการวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม ปัญหาที่สำคัญมากคือความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่กลับมามีเป็นข้อมูลที่ผู้ตอบด้วยความคงเส้นคงวาหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องของความตรงของข้อมูล เพราะการได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาหาก ถ้าไม่มีความตรงก็ย่อมไม่มีประโยชน์แต่ประการใด ดังนั้นในงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ จึงต้องคำนึงถึงอัตราของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาสูง และข้อมูลที่ได้รับ เป็นข้อมูลที่ผู้ตอบด้วยความคงเส้นคงวาจึง จะทำให้ผลการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือ